

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 47 Volume: 9 Issue: 47

Aralık 2016 December 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

YABANCI ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIM BECERİLERİ: KARAMAN ÖRNEĞİ* WRITTEN EXPRESSION SKILLS OF FOREIGN STUDENTS: KARAMAN SAMPLE

Hülya Aşkın BALCI**

Öz

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 14 öğrencinin Türkçe yazılı anlatım becerilerini çözümlenmeyi hedefleyen bu çalışmada öğrencilerin yazılı anlatımlarından yola çıkarak ne tür yanlışlıklar yaptıkları belirlenecek ve sonuçlardan hareketle çözüm önerilerinde bulunulmaya çalışılacaktır. Bildirinin verileri, öğrencilere "bir masalı tamamlama" konulu 250-300 kelimelik birer kompozisyon yazdırılarak elde edilmiştir. Ulaşılan bulgular, ses bilgisi, dil bilgisi, sözdizimsel yanlışlar, deyim ve kalıp ifadelerdeki yanlışlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

Çalışma yanlış çözümlenme yaklaşımına dayanarak yazmanın yabancı dil öğretimindeki önemi yüzünden yapılmıştır. Dil öğretimi, bir bilgi dersi olmaktan çok, alışkanlık ve beceri kazandırma amacı taşıdığından yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere, anlama becerileri (dinleme, okuma) ile anlatım becerileri (konuşma, yazma) gibi temel becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Özellikle yabancı dil öğretiminde temel bir etkinlik alanı olan yazma becerisi her ne kadar temel dil becerilerinin son basamağını oluştursa da bir dili çok iyi konuşmak ya da her dinlediğini anlamak bir dili bilmek için yeterli değildir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyin kendisini yazılı olarak da ifade etmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Söz Dizimi, Yazılı Anlatım, Dil Bilgisi, Yanlış Çözümleme.

Abstract

The aim of this study, which analyzes Turkish written expression skills of the students learning Turkish as foreign language in Karamanoğlu Mehmetbey University, is to determine the mistakes they make and offer suggestions based on the results. The data of the declaration was obtained from the compositions including 250-300 words that students wrote about "to complete a tale" The findings were classified as phonetics errors, grammatical errors, syntactic errors and idioms errors.

The study is analysed with respect to error analysis approach and the reason behind it was the importance of writing in foreign language learning. Because language teaching is aimed at gaining skills and practice rather than being an information course, it is necessary to make the students learning Turkish as a foreign language gain comprehension skills(listening and reading) and expression skills(speaking and writing). Although writing skill brings up the rear in especially foreign language teaching, speaking a language very well or understanding whatever you listen to is not enough for knowing a language well. The person learning Turkish as a foreign language should also be able to express himself/herself in writing.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Syntax, Written Expression, Grammar , Error Analysis Approach.

1.0 GİRİŞ

21. yüzyılda ülkeler arasındaki ilişkiler artıkça çok dillilik ve çok kültürlülük kavramları daha fazla ön plana çıkmaktadır. Son yıllarda bu ilişkiler kapsamında yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi önemini artırmış ve bu alanla yapılan bilimsel çalışmaların sayısı da çoğalmıştır. Türkçenin tarihsel gelişimi içinde Türk dilini ve kültürünü Araplara tanıtmak ve öğretmek için yabancılar Türkçe öğretme amacıyla yazılan ilk eserin Kaşgarlı Mahmut'un 1072 yılında yazdığı Divânü Lugâti't-Türk olduğunu söyleyerek bu alanın çok eski kaynaklara dayandığı ancak yeni yeni dilcilerin ilgi alanına girdiğini ifade etmek yerinde olacaktır.

Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında her ne kadar farklı görüşler bulunsun da yabancı dil öğretiminde uyulması gereken temel ilkelerin başında dört temel dil becerisini kazandırmayı yönelik çalışmaların önemi yadsınamaz. Çünkü dil öğretimi, bir bilgi dersi olmaktan çok, alışkanlık ve beceri kazandırma amacı taşıdığından yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere, anlama becerileri (dinleme, okuma) ile anlatım becerileri (konuşma, yazma) gibi temel becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Özellikle yabancı dil öğretiminde temel bir etkinlik alanı olan yazma becerisi her ne kadar temel dil becerilerinin son basamağını oluştursa da bir dili çok iyi konuşmak ya da her dinlediğini anlamak bir dili bilmek için yeterli değildir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyin kendisini yazılı olarak da ifade etmesi gerekir.

Yazma, anlatmaya bağlı üretici bir beceridir. Bu sebeple yabancı dilde yazma hem bir süreci, hem de bu süreç sonunda ortaya çıkan ürünü göstermektedir (Harris, 1993: 57). İletişime dayalı bir ürün olarak algılsa da yazma becerisini sadece bu şekilde değil de bunun yanı sıra "yabancı dil öğrencilerine

* Bu makale Saraybosna Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen Türkçe Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü.

sözcükleri, dil bilgisel yapıları, deyimler, atasözlerini vb. doğru öğrenip öğrenmediklerini kontrol etme fırsatı da verdiği” (Raimes, 1983: 3) unutulmamalıdır. Böylece kişi uygulamalı olarak kazanmış olduğu bilgileri geri bildirim şeklinde değerlendirme fırsatı bularak;

- a) seviyesini öğrenecek,
- b) öğrendiği yapıları veya kelimeleri pekiştirecek,
- c) dil yanlışlarını görecektir,
- d) noktalama işaretlerini öğrenecek,
- e) diğer becerilerini daha iyi öğrenecek,
- f) dil yetisini geliştirecek,
- g) yaratıcı düşünmeye sevk edilecek,
- h) öğrendiği konuları anlayıp anlamadığı açığa çıkacak,
- i) öğrendiği konuları pratiğe dökme fırsatı bulacaktır.¹

Bu edinimlerin yanı sıra yazma becerisi; okuma, dinleme, konuşma becerilerinin ne kadar kazanıldığına tespitinde de önemli bir unsurdur (Özbay, 2013: 56). Dolayısıyla anlama becerileri (dinleme, okuma) ile anlatım becerileri (konuşma, yazma) birbirlerinden tamamen bağımsız birer alan değildir. Barın (2004: 22) “Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler” adlı makalesinde bu düşünceleri şu şekilde desteklemektedir: “Dil öğretiminde dört temel beceri olarak adlandırılan dinleme, okuma, konuşma ve yazma eğitimin ilk basamağından itibaren birlikte ele alınmalıdır. Çünkü iletişimin temeli olan dilin kullanımı sırasında bu dört temel beceriye her an ihtiyaç duyulmaktadır”. Bu durumda dört temel beceriye eşit önem verilmesi gerekmektedir. Çünkü öğrenciler okuma, dinleme ve konuşma edinimindeki kazanılmış bilgileri sayesinde dört temel dil beceri zincirinin son halkasını oluşturan yazma becerisiyle düşüncelerini sıralamayı, sınırlamayı, düzenlemeyi ve kuralları uygulamayı somut bir biçimde gösterebilmektedir. Bu sebeple yazmayı öğrenme, yazıyla ve yazılı olarak iletişim kurmayı öğrettiği için bu becerinin geliştirilmesi genellikle sona kalmaktadır.

Çoğu bilimsel çalışmada dört temel becerinin kazanımları açısından yazma becerisinin zor bir süreç olduğu ifade edilmektedir². Collins ve Gertner’e (1980: 67) göre bu zorluğun sebebi tüm metinsel yapı, paragraf yapısı, tümce yapısı (biçim bilim) ve sözcük yapısından oluşan dört temel yapısal düzeyin aynı anda karşılanmasından kaynaklanmaktadır. Ancak bu zorluklar yabancı dil olarak Türkçe öğrenim sürecinde uygun yöntem, yazma sürecindeki aşamalar³ ve yazma eğitimi veren kişinin dil bilgisi yeterliliği, söylem yeterliliği, iletişim yeterliliği ve kültürel yeterlilikteki bilgi birikimi sayesinde kontrollü bir şekilde aşılabilecek bir süreçtir. Way, Joiner bu odak noktalarındaki zorlukların aşılması için şunları önermektedir:

- “Yabancı dilde yazma eğitimi verebilmek için hitap edilen hedef kitlenin özellikleri (yaş, ana dili ve kültür yapısı vb.) göz önünde bulundurulmalıdır.
- Rehberlik eden kişi hedef kitleyi tanımalı ve olumsuz aktarımların önüne geçmelidir.
- Bireylerin ana dilinin cümle yapısı göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, İngilizcede söz dizimi özne + eylem + nesne şeklindeyken; Türkçede bu yapı özne + nesne + yüklem şeklindedir.
- Yabancı dilde yazma eğitimi için sürekli ve planlı çalışmalar yapılmalıdır.
- Yabancı dilde yazma eğitimi veren kişi yazmanın her aşamasında kişiye anında rehberlik etmelidir.
- Yabancı dilde yazma çalışmaları, farklı metin türlerinde çeşitli anlatım yollarından yararlanılarak öğretilmelidir. Anlatım yolları seviyelere göre şu şekildedir: Başlangıç seviyesinde olan bir kişi betimlemelerin ilk aşamasındadır, fikirlerini düzenlemede ve genişletmede eksiklikler bulunur. İleri seviyede bulunanlar, başlangıç seviyesindeki öğrencilerden daha rahat bir biçimde betimlemeyi kullanabilirler. Son olarak, üst seviyedekiler açıklama ve tartışma yollarını da kullanabilirler (Way; Joiner; Seaman, 2000: 172⁴, aktaran Tiryaki, 2013: 39).

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Çakır, 2010.

² Ayrıntılı bilgi için bk. A.M. Fleissner (2006). Writing Class: How Perceived Social Background Influences High School English Teachers Teaching Writing (Unpublished PhD.Dissertation) New York: New York University; A. Bayraktar (2009). An Exploration of the Teacher-Student Writing Conference and the Potential Influence of Self-Efficacy (yayınlanmamış doktora tezi), Florida State University, College of Education, Amerika.

³ Yabancılar Türkçe öğretiminde yazma sürecindeki aşamalar: Alfabe aşaması, kelime öğretimi, tümce öğretimi, paragraf öğretimi, metin öğretimi.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. D.P. Way; E. G. Joiner; M. A. Seaman(2000). Writing in the secondary foreign Language classroom: The effects of prompts and tasks on novice learners of French, Modern Language Journal, 84:171-184.

Yazma aşamasına yardımcı olacak bu odak noktalarının yardımıyla zorlukların giderilmesi için sıklıkla değerlendirme etkinliklerinin yapılması gerekir. Öğretme ve öğrenme sürecinin çok önemli bir parçası olan yazı eğitimindeki bu etkinliklerin geliştirilmesinde boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, yarım bırakılan bir metni tamamlama, güdümlü yazma, kontrollü yazma ve serbest yazma teknikleri kullanılabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini bu teknikler ışığında değerlendiren dil bilim dalı ise uygulamalı dil bilimidir.

1940 yılında ortaya atılan uygulamalı dil bilim (applied linguistics) “dil bilim kuram ve ilkelerinden yararlanarak bildirişimi daha etkin kılmayı ve dil öğretiminden, bilgisayar çevirisine kadar uzanan çeşitli alanların sorunlarına uygulamalı olarak çözüm getirmeyi amaçlayan bir daldır” (Vardar, 1998:212). Bildirimizin temelini oluşturan karşıtsal (contrastive linguistics) dil bilim ise herhangi bir anadille, bir yabancı dil arasındaki ayrılıkları, karşıtlıkları, yanlışları saptamaya çalışarak uygun yabancı dil öğretim yöntemleri oluşturmaya çalışan uygulamalı dil bilimin bir alt kuramıdır. Yapılan karşıtsal çalışmalarda yanlışların belirlenmesinde ve açıklanmasında öğrencilerden alınan verilere dayalı olarak yapılan çözümlemelerde “yanlış çözümleme yaklaşımından” yararlanılmaktadır.

Yanlış çözümleme yaklaşımı hata analizi olarak da ifade edilmektedir. Çok faydalı bilgiler veren bu yaklaşım sayesinde öğrencilerin yapmış oldukları hataların kaynakları ve onlara karşı pedagojik önlemler alınması daha da kolaylaşmaktadır. Aslında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özellikle yazma becerisini geliştirmede yanlış yaparak öğrenme, dil öğretiminin önemli bir parçasını teşkil etmektedir. Dil bilgisi dışında yapılan yanlışların nedenlerini Norrish (1983:21-28) üç ana başlık altında incelemektedir:

- Dikkatsizlik
- Anadilin yabancı dile etkisi
- Çeviri

Bu üç ana başlığa kültür, yanlış algılama ve bilgi yetersizliğini eklemek mümkündür. Yabancı dilde öğrenilen bilgilerin her zaman öğretmen tarafından öğretilmediği gerçeğinden yola çıkarak bu yanlışların başka ortamlarda (örneğin arkadaş, çevre vs) öğrenilebileceğini unutmamak gerekir. Bu yüzden yapılan bütün yanlışların değerlendirilmesi, öğrencinin hangi konularda sıkıntı yaşadığı, neyi yanlış algıladığının belgelendiği yazma becerisi, eğitimde bir delil niteliğindedir. Bu değerlendirme yaklaşımlarıyla yabancı dildeki gelişmelerin boyutu ve ilerlemenin boyutu saptanabilmektedir.

2.0 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 14 öğrencinin Türkçe yazılı anlatım becerilerini değerlendirme ve çözüm önerileri getirilmesi için yapılmıştır. Bildirinin verileri, öğrencilere “Bir varmış, bir yokmuş. Bir bey varmış. O beyin hiç oğlu olmazmış. Yoldan giderken bir ihtiyara rastlamış ve ona sormuş:- Benim hiç oğlum olmuyor demiş. Adamcağız ona elma vermiş ve şöyle demiş:...” konulu 250-300 kelimelik yarım bırakılan bir metni tamamlama ile ilgili bir kompozisyon yazdırılarak elde edilmiştir.

3.0 YÖNTEM

Çalışma, yabancılara Türkçe öğretimindeki verilerin değerlendirilmesi için sık sık başvuru olan “yanlış çözümlemeye” göre incelenerek yazmanın yabancı dil öğretimindeki önemini ortaya çıkarmak için yapılmıştır.

4.0 BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1 Ses Bilgisi Açısından Yapılan Yanlışlıklar

Ses bilgisi, dil edinimi konularının temelini teşkil ettiği için bir dili tanımanın ilk şartı önce o dilin seslerini ve ses yapısını iyi kavramak olmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretilirken ses bilgisi açısından Türk dilinin diğer dünya dilleri arasındaki yeri ve farkı kavratılmalı ve oldukça sistemli ses uyumlarına sahip olan Türkçenin ilk olarak genel ses özellikleri sıralandıktan sonra seslerin tanıtımına geçilmelidir. Eğer bu sıra takip edilmezse öğrencilerin sıkıntı yaşadığı görülecektir. Nitekim Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin de yazılı anlatımlarında ses olayları ve uyumu ile ilgili hata yaptıkları gözlenmiştir.

4.1.1 Ünlü uyumu⁵ ile ilgili yapılan yanlışlar

Örneğin:

- a) Bir elmayı eşinle ikiya bölüştürün. (Bir elmayı eşinle ikiye bölüştürün.)
- b) One söyledim. (Ona söyledim.)
- c) Yavruları okula gondermemistim. (Yavruları okula göndermemiştim.)
- d) Başka bir ülkeye getmişler. (Başka bir ülkeye gitmişler.)

⁵ Bilindiği gibi bir kelimenin birinci hecesinde kalın bir ünlü (a, ı, o, u) varsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ince bir ünlü (e, i, ö, ü) varsa diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur. Bir kelimeye düz ünlüden sonra düz (a, e, ı, i), yuvarlak ünlüden sonra yuvarlak dar (u, ü) veya düz geniş (a, e) ünlüler bulunur.

- e) İnşallah Allah size bir oğul nasip edicektir. (İnşallah Allah size bir oğul nasip edecektir.)
- f) Tam ceylanı vuracakken ... (Tam ceylanı vuracakken...)
- g) Zamanla oğlan daha büyümüş ve evlinecek yaşa gelmiş. (Zamanla oğlan daha büyümüş ve evlenecek yaşa gelmiş.)
- h) Nasıl yetiştirecek bunu. (Nasıl yetiştirecek bunu.)
- i) Önümde görmüyormuşum. (Önümde görmüyormuşum.)
- j) Allah tek bir şey alırsa çok eşya verer. (Allah tek bir şey alırsa çok eşya verir.)
- k) Bir çüçüğü var. (Bir çocuğu var.)
- l) Neşe böyle yaşıyorsun peki demiş. (Nişe böyle yaşıyorsun peki demiş.)
- m) İhtiyar şimdi sene anlatacağım...(İhtiyar şimdi sana anlatacağım...)

Bilindiği gibi bir dili diğer dillerden ayıran en önemli unsurlardan biri ilgili dilin ses özellikleri ve düzenidir. "Ses düzeni" denilince akla bir dilde var olan sesler ve bunların nitelikleri akla gelmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de ünlü ve ünsüzlerin çıkışları ve şekilleri ile bilgilerin ne kadar önemli olduğunu yukarıda verilen örneklerde bir kez daha görmekteyiz. Yapılan çalışmada öğrencilerin yazdıkları kompozisyonda bu verilen örneklerin dışında 33 tane daha bu tür hatanın yapıldığı (ünlü, ünsüz) tespit edilmiştir. Ünlü uyumu hataları hemen hemen her öğrencinin yazısında en çok yapılan hataların arasında yer almaktadır. Bu tür hataların yapılmasının sebebi Türkçedeki ünlü harflerin işlevleri ve ayırımının yapılamamasının yanı sıra sondan eklemeli bir dil olan Türkçedeki eklerin kendisinden önce gelen seslerin niteliğine göre değiştiğini kavrayamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında yabancılara Türkçe öğretirken eklerin özellikleri ve kullanım alanları konusunda ezbere dayalı değil de eklerin kuralları yeri geldikçe uygulamalı bir şekilde alıştırmalarla alışkanlık haline getirilmelidir⁶.

4.1.2 Ses düşmesi ve türemesi ile ilgili yapılan yanlışlar

Örneğin:

- a) Adam şüküret dedi. (Adam şükret dedi)
- b) Çocuklar oynasınlar ve keyflerine baksınlar. (Çocuklar oynasınlar ve keyiflerine baksınlar.)
- c) Başka bir fıkr yok. (Başka bir fikir yok.)
- d) Bu şehire geldik. (Bu şehre geldik.)
- e) Nasıl planlıyormuş. (Nasıl planlıyormuş.)
- f) Benim oğullarım çok genç. (Benim oğullarım çok genç.)
- g) Çünkü ağaç gibi senden ayrılacaklar. (Çünkü ağaç gibi senden ayrılacaklar.)

Kompozisyon kâğıtlarında görülen 15 tane ses düşmesi ve türemesi hatalarının genellikle orta hece ünlüsüyle ilgili olduğu açıktır. Türkçedeki sözcüklerin vurguları, genellikle ilk ya da son hecelerde olduğu için ortadaki heceler vurgusuzdur. Böylece ikiden çok heceden oluşan sözcüklerin orta hecelerinde yer alan ünlülerin (genellikle dar ünlülerin) düşmesi Türkçede genellikle uygulanan bir ses olayıdır. Ayrıca yardımcı fiillerle birleşik fiil yaparken ünlü ile başlayan ek aldıklarında ikinci hecedeki dar ünlü düşmektedir (a örneği). Ancak öğrenciler bilgi eksikliği veya alıştırma eksikliğinden dolayı sözcüklerde bu kurallara uymamışlardır.

4.1.3 Ötümlüleşme ve ötümsüzleşme⁷ ile ilgili yapılan yanlışlar

Öğrencilerin ünlüler kadar olmasa da birbirine yakın ses değerlerine sahip ünsüzler konusunda da 10 defa ötümlülük ve ötümsüzlük açısından sıkıntı yaşadığı görülmüştür.

Örneğin:

- a) İnsan hayatda bunun için yaşıyor. (İnsan hayatta bunun için yaşıyor.)
Ünsüzlerde ötümsüzleştirme
- b) Fakat ümitüm kalmadı. (Fakat ümidim kalmadı.)Ünsüzlerde ötümlüleştirme

⁶ Örneğin: Küçük ünlü uyumu soru ekine göre;

"e, i..... mı? Defter mi?

a, ı..... mı? Masa mı?

o, u..... mu? Telefon mu?

ö, ü..... mü? Otobüs mü?" şeklinde aktanabilir.

⁷ Ünsüzler ses tellerinin titreşip titreşmemesine göre ötümlü ve ötümsüz olarak nitelendirilir. Türkçenin ötümlü ünsüzleri /b/, /c/, /d/, /g/, /ğ/, /j/, /l/, /m/, /n/, /r/, /v/, /y/ ve /z/' dir. Ötümsüz ünsüzleri ise /ç/, /f/, /h/, /k/, /s/, /ş/, /p/, /t/' dir.

- c) Ormana gitip bakmak istedim. (Ormana gidip bakmak istedim.) Ünsüzlerde ötümlüleştirme
- d) Burası çok sıcaktır. (Burası çok sıcaktır.) Ünsüzlerde ötümsüzleştirme

Bilindiği gibi Türkçede bir sözcüğün son sesinde ötümsüz bir ünsüz varsa daha sonra gelen ünsüz de ötümsüz olur. Bu kural aynı şekilde ötümlü ünsüzler içinde geçerlidir. Ayrıca Türkçe sözcüklerin son sesinde ötümlü ünsüz b, c, d, g bulunmaz. Bunların yerini ötümsüz p, ç, t, k alır ve bu ünsüzler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında ötümlüleşirler (ağaç-ağacı, kitap-kitabı).

4.2 Dil Bilgisiyle İlgili Yanlıklar

4.2.1 Yazımla ilgili hatalar

Örneğin:

- a) Başka ihtiyajlar var. (Başka ihtiyaçları var.)
- b) Tüşükler demiş. (Teşekkürler demiş.)
- c) Evdeyiz büyük bir proplem olmuş. (Evdeyiz büyük bir problem olmuş.)
- d) Allaha şükür ve duva edeceksin. (Allah'a şükür ve dua edeceksin.)
- e) Mustafa ünüversitiye gitmiş. (Mustafa üniversiteye gitmiş.)
- f) Çücüğün yoksa özgün olma . (Çocuğun yoksa üzgün olma.)
- g) Adamcagız ona elma vermiş. (Adamcağız ona elma vermiş.)
- h) Suç bende oldmuş. (Suç bende olmuş.)
- i) Al bu kolyeyi şehrin dışındaki dağa yolla... (Al bu kolyeyi şehrin dışındaki dağa yolla...)
- j) Aradan bir kaç ay geçmiş, adamın çocuğu olmuş. (Aradan birkaç ay geçmiş, adamın çocuğu olmuş.)
- k) Herkim bu ağacın meyvesinden yerse istekleri gerçek olur. (Her kim bu ağacın meyvesinden yerse istekleri gerçek olur.)

Yazımla ilgili 32 yanlış tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğunlukla ç, ğ, p, b, u, ü, t, d, ş harflerini içeren sözcüklerde zorun yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin bitişik yazılması gereken sözcüğü ayrı, ayrı yazılması gerekeni ise bitişik yazdıkları görülmüştür. Dildeki sözcük ve yapıların nasıl yazılacağı ve bunların nasıl ifade edileceği yazım kurallarıyla ilgili olduğu için yabancılara Türkçe öğretilirken ilgili dilin yapısı ve ses ahengini koruyabilme açısından yazım konusuna da önem verilmelidir.

4.2.2 Noktalamayla ilgili hatalar

Örneğin:

- a) İnsan için hayırlıdır. senin oğlun... (İnsan için hayırlıdır. Senin oğlun...)
- b) Babasının sözünden hiç çıkmadı. babasına hiç hayır demedi. (Babasının sözünden hiç çıkmadı. Babasına hiç hayır demedi.)
- c) Bir müddet sonra babası ihtiyarladı hastalandı. (Bir müddet sonra babası ihtiyarladı, hastalandı.)
- d) Çocukları Brakmıştım ve okuturmamıştım. (Bırakmıştım ve okutturmamıştım.)

Bilindiği gibi, sözlü dil ile yazılı dil arasında en büyük fark yazılı dilin noktalama işaretleri, düzen ve büyük-küçük harf ayrımı gibi araçlarla şekillenmesidir. Bu sayede aktarılmak istenen daha etkili bir biçimde iletilmiş olur. Öğrencilerin kompozisyon kâğıtlarına bakıldığında noktalama yanlışlarıyla (55 tane) ilgili olanların en çok şu hususlarla ilgili olduğu görülmüştür:

- a) Gereksiz noktalama işaretinin kullanılması,
- b) Türkçede özel isimlerin büyük harfle yazılması kuralına uyulmaması,
- c) Özel isimlere gelen eklerin kesme işaretiyle ayrılması kuralına uyulmaması,
- d) Öğrencilerin noktalama kurallarını bilmemesi veya önemsememesi,
- e) Gerektiği yerde noktalama işareti kullanılmaması,
- f) Bir noktalama işareti yerine başka bir noktalama işaretinin kullanılması,
- g) Noktalamaya gereken önemin verilmemesi,
- h) Kuralların pekiştirilmemiş olması.

Yabancı dil eğitiminde başarılı bir yazı eğitimi vermek için ses bilgisinin yanı sıra dili doğru betimleyen ve sorun çözmeye yardım eden noktalama işaretlerinin öğretimine de dikkat edilmelidir. Tümcelerın yazıya geçirilişinde önemli işlevler üstlenen noktalama ve yazma kuralları doğru bir şekilde benimsetildiğinde öğrenci düşüncelerini daha anlaşılır bir şekilde ifade edecektir. Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğrenen orta ve ileri düzey öğrencilere buna yönelik alıştırmaların sıklıkla yaptırılması gerekmektedir. Böylece öğrenciler noktalama işaretlerinin kurallarını doğru biçimde kullanarak yanlış anlaşılma korkusunun önüne geçmiş olur.

4.2.3 Yapım Ekiyle ve Çekim Ekiyle İlgili Yapılan Yanlıklar

4.2.3.1 Çekim Ekiyle İlgili Yapılan Yanlıklar

Bulgulardan yola çıkarak öğrencilerin yaptıkları en fazla yanlışın çekim ekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Özellikle yanlışlar sırasıyla hâl ekleri (32), tamlama ekleri (18), özne ve kişi uyumu(16), çokluk eki (14), iyelik eki (10) şahıs eki (9), kip ekleri (7), ortaç yanlışları (6) ve çatı yanlışları (5) şeklinde sıralanmaktadır.

Örneğin:

- a) Bir günde yoldan giderken... (Bir gün yoldan giderken...)
- b) Büyüdükçe milleti saldırmaya başlamışlar. (Büyüdükçe millete saldırmaya başlamışlar.)
- c) Onun elinden aldı. (Onu elinden aldı.)
- d) Çünkü onlar çocuklukta yolda bırakmışım. Çünkü onları çocuklukta yolda bırakmışım.)
- e) İhtiyarın beyaz sakalı tutup söylemiş. (İhtiyarın beyaz sakalını tutup söylemiş.)
- f) Bak sen zengin bir insansın, yakışılık bir adam, arkadaşlar seni seviyor. (Bak sen zengin bir insansın, yakışıklı bir adam, arkadaşların seni seviyor.)
- g) Aklım kaybeti. (Aklımı kaybettim.)
- h) Belki biz bir gün anneler olacağız. (Belki biz bir gün anne olacağız.)
- i) Adam nasıl yetiştirecek bilmiyormuş. (Adam nasıl yetiştireceğini bilmiyormuş.)
- j) Adamın üç oğlusu varmış. (Adamın üç oğlu varmış.)
- k) Benim çocuklarım üç erkek iki kız. (Benim çocuklarımın üçü erkek, ikisi kız.)
- l) Eskiden ben yirmi beş yaşındayımken... (Eskiden ben yirmi beş yaşındayken...)
- m) Sonra amca ne olmuş demiş. (Sonra amca ne oldu demiş.)
- n) Allah izin verse bir güzel çocuk sana veriyor. (Allah izin verirse bir güzel çocuk sana verecek.)
- o) Görüyorsun gibi o hala... (Gördüğün gibi o hala...)
- p) Beyin halinde için ihtiyar çok üzgünüp bey için dua etmiş. (Beyin hali için ihtiyar çok üzülüp bey için dua etmiş.)
- q) Ey evladım elmayı ye. Kendine yükletme. (Ey evladım elmayı ye. Kendine yüklenme.)

Türkçede hal eklerinin kullanımı genel olarak bütün yabancı öğrencilerin sorunu olduğundan öğrencilerin yazılı anlatımlarında en çok hal eklerinde sık sık hata yaptıkları görülmüştür. Bu hataların birçoğu belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının kurallarını iyi bilmemekten kaynaklanmaktadır. Tamlamalarla ilgili yanlışların ise tamlama ekinin yazılmamasından kaynaklanmaktadır. Özne uyumu konusunda da öğrencilerin özellikle eylemin sonuna gelen kişi ekini yazmadıkları ve bunun yerine çoğul ekini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Yapılan diğer yanlışların da kuralların eksik uygulanmasından kaynaklandığı görülmüştür.

4.2.3.2 Yapım Ekleriyle İlgili Yanlışlar

Adından da anlaşılacağı gibi yapım ekleri yeni sözcük üretme işlevi üstlenmektedir. Sözcüklere gelerek onlardan yeni sözcükler türeten bu ekler eklendiği sözcüğün anlamını ve türünü de değiştirmektedir. Öğrencilerin bu konudaki yanlışları (11) şu şekildedir:

Örneğin:

- a) Onları sev vermek çok önemli çünkü... (Onları sevmek çok önemli çünkü...)
- b) Bu yüzden biz iyi yapmak bir şey lazım. (Bu yüzden bizim bir şeyleri iyi yapmamız lazım.)
- c) Evet, duydumuz gibi. (Evet, duyduğunuz gibi.)

Yapım ekleriyle ilgili olarak isim yapılarının oluşturulması sırasında öğrencilerin sorun yaşadığı söylenebilir. Öğrencilerin özellikle bu yapıların kullanımında daha çok yapıyı doğru oluşturamama ve özellikle bazı ekleri kullanamama hususunda problemleri olduğu belirlenmiştir.

4.3 Söz Dizimi Açısından Yapılan Hatalar

Sözdizimi konusundaki yanlışlar (34 tane) genellikle öge dizilişinden kaynaklanmaktadır. Türkçe tümce yapısı içindeki özne, nesne, yüklem sıralamasının Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin ana diline uymadığından ve Türkçenin söz dizimsel yapısına ilişkin kurallarının tam ve yerinde uygulanması konusunda pekiştirme eksikliğinden dolayı sorunların ortaya çıktığı görülmüştür. Böylece öğrenciler Türkçenin söz dizimine aykırı tümceler oluşturabilmekte ve Türkçe kuralların sınırlarını kestirememektedir. Ayrıca kompozisyonlarda bazı öğrencilerin tümcenin akışını ve anlamını bozacak yapılarla tümceler oluşturdukları belirlenmiştir.

Örneğin:

- a) Ben benim oğlum hiç olmazsın... (Benim oğlum hiç olmazsa..)
- b) Ben benim çocuğum çok seviyor. (Çocuğumu çok seviyorum.)

- c) Kalkamaz mısınız mi? (Kalkamaz mısınız?)
- d) Bir gün onlardan biri birisile kavga ederken...(Bir gün onlardan biri diğeriyle kavga ederken...)
- e) O da eşinin sözleriyle evden atılmış olmuştum. (O da eşinin sözleriyle evden atılmış.)

4.4 Deyim ve Kalıp İfadelerle İlgili Yanlışlar

Örneğın:

- a) Adam iki gün iki gece eğlence vermiş. (Adam iki gün iki gece ziyafet vermiş.)
- b) Adam ayaklarına dirilmiyor. (Adam ayağı kalkamıyor.)
- c) Ben de onlara seslenmemişim. Gözlerim doldurmuşlar ve önümde görmemişim. (Ben de onlara seslenmemişim. Gözlerimi boyanmışlar ve önümde görmemişim.)
- d) Elmayı ağzım kapatıp yola çıktı. (Elmayı ağzına alıp yola çıktı)
- e) Bir var bir yok, bir bey varmış. (Bir varmış bir yokmuş...)
- f) Eline sağlık elmaya" demiş. ("Sağ ol elma için" demiş.)

Öğrencilerin kompozisyonlarına bakarak deyimleri (9 tane) ve bazı kalıp ifadeleri (7 tane) yanlış kullandıkları, bazı eylemleri de birbirine karıştırdıkları gözlenmiştir. Yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü gibi öğrenci bu yapıları tam olarak anlayamamıştır.

4.3.1 Anadilini Yansıtan Yapılarla İlgili Yanlışlar

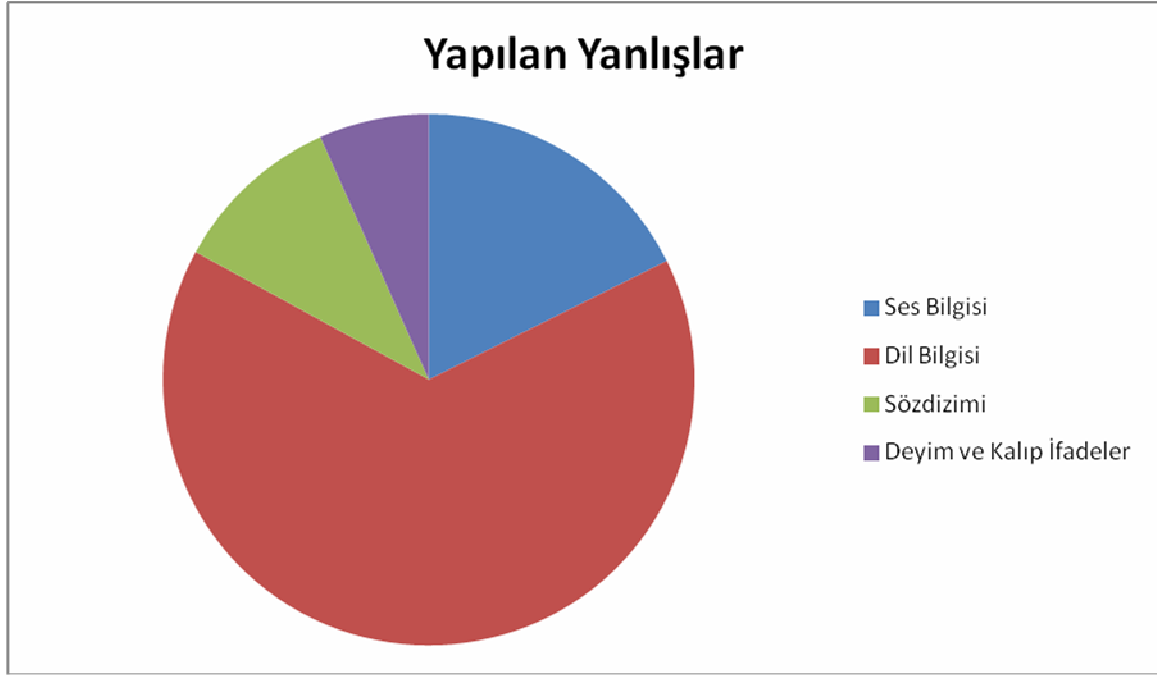
Yabancı bir dil öğrenimi sırasında insanlar kültür sayesinde içinde yaşadığı çevreye uyum sağlamaya çalışır. Ancak her toplumun kültürü ve dili kendine özgü bir takım özelliklerden oluşur. Bu özellikler sayesinde o dile ait norm ve değerler diğerkültürde aynı ya da benzer bir biçimde olmayabilir. Kompozisyonlarda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kendi dillerine ait bu yapıları yazıya döktükleri görülmüştür.

Örneğın:

- a) Ondan sonra sıkıntılar başımaya düşmeye başlamıştı. (Ondan sonra aklıma gelmeye başladı.)
- b) Kızın babası da onu bu baladan kurtardığı için oğluna kızını vermiş. (Kızın babası da onu bu çocuktan kurtardığı için oğluna kızını vermiş.)
- c) Ayıpsız adam olmaz. (Kusursuz insan / kişi olmaz)
- d) Bana kömek etti. (Bana yardım etti.)

Özellikle Azeri öğrencilerin kendi dilini yansıtan ifadelerle (6 tane) yer verdikleri ve kendi kültürel özelliklerini gösteren dizinleri yazıya döktükleri fark edilmiştir. Hâlbuki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sırasında Türk dili ve Türk kültürünün güzel tanıtılması ve öğretilmesi son derece önemlidir. Türk dilinin temel ve genel ilkelerinin doğru belirlenmesi ve öğretilmesi neticesinde bu yanlışlar, alıştırmalar sayesinde aşılabilir.

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'ne gelerek lisans düzeyinde öğrenim görmek isteyen öğrencilere yönelik yapılan bu çalışmada ses bilgisi yanlışları, dil bilgisi yanlışları, sözdizimsel yanlışlar, deyim ve kalıp ifadelerdeki yanlışlar betimlenerek sorunlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Yukarıdaki bulgular kısaca řu şekilde görsel hale getirilebilir:

5.0 SONUÇ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sırasında yazma çalışmaları ve alıştırmaları aracılığıyla öğrencilerin kolay bir iş olmayan yazılı anlatım becerilerini değerlendirme öğretim sürecinin çok önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu çalışmalar sayesinde sorunlar alışkanlık haline gelmeden geri bildirimler alınarak sıkıntılı konular kolayca tespit edilebilmektedir. Yapılan bu çalışmayla da 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde lisans düzeyinde öğrenim görmek isteyen öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi süreci içindeki yazılı anlatım becerileri temel alınarak değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan bulgular ışığında en sık yapılan yanlışlıklar ses bilgisi, dil bilgisi, sözdizimi, deyim ve kalıp ifadeler şeklinde sınıflandırılmıştır. Elde edilen sonuçlar sayesinde sırasıyla şu önerilerde bulunmak yerinde olacaktır:

- a) Ses bilgisi açısından bakıldığında öğrenci hatalarının Türkçedeki ünlü ve ünsüz harflerin işlevleri ve farklarını bilmemelerinin yanı sıra Türkçedeki eklerin önce gelen sesin niteliğine göre değiştiğini kavrayamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu yanlışlar eklerin özellikleri, kullanım alanları, ses düşmesi, türemesi, ötümlülük ve ötümsüzlük konusunda ezbere dayalı değil de kuralların yeri geldikçe uygulamalı bir şekilde alışkanlık haline getirilerek öğretilmesi sayesinde aşılması gerekmektedir.
- b) Yanlışların en çok yoğunlaştığı dil bilgisi alanında ise öğrencilerin çoğunlukla ç, ğ, p, b, u, ü, t, d, ş harflerini içeren sözcüklerde zorun yaşadıkları ve ayrıca öğrencilerin bitişik yazması gereken sözcüğü ayrı, ayrı yazması gerekeni ise bitişik yazdıkları görülmüştür. Verilere bakıldığında öğrencilerin yaptıkları en fazla yanlışın çekim ekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Özellikle yanlışlar sırasıyla hâl ekleri, tamlama ekleri, özne ve kişi uyumu, çokluk eki, iyelik eki, şahıs eki, kip ekleri, ortaç yanlışları ve çatı yanlışları konusunda yapılmıştır. Yapım eklerinde ise isimden isim yapan eklerin sorun yarattığı belirlenmiştir. Dil bilgisi alanında özellikle noktalama işaretlerinin, yapım ve çekim eklerinin tekrar pekiştirilmesi gerekmektedir.
- c) Sözdizimi konusunda yapılan yanlışların öge dizilişi üzerinde olduğu göz önünde bulundurularak tümce akışı ve anlamı konusunda alıştırmaların yapılması etkili olacaktır.
- d) Ayrıca deyim, kalıp ifade, noktalama işaretleri ve kültürel özelliklerin öğrenilmesiyle ilgili yazılı anlatım etkinliklerinden olan dikte çalışmalarının uygulanması ve konu ile ilgili alıştırmaların yapılması önerilmektedir.

Bu öneriler ışığında yanlışların değerlendirilerek sorunlara tekrar yeterli zamanın ayrılması ve takip edilmesi gerekmektedir. Öğretilmek istenen konular dil bilgisi, ses bilgisi ve sözdizimi kurallarının yardımıyla Türkçenin diğer özellikleri de unutulmadan seçilen ders kitapları yardımıyla aktarılmalıdır. Çünkü yazılı anlatım sadece yazma becerisini değil aynı zamanda okuma, dinleme, konuşma becerileri ve öğrenilecek yabancı dilin kültürünün de içinde olduğu bir sürecin bütünüdür. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretimi sırasında kullanılan bütün materyallerin ilgili öğrencilerin dilsel gelişim düzeylerine göre seçilerek öğrencilerin kendilerini hem yazılı hem de sözlü olarak ifade etmelerine olanak tanınmalıdır.

KAYNAKÇA

- BARIN, E. (2004). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler", Türkiyat Araştırmaları Sayı 1, 22.
- COLLINS, A., & Gentner, D. (1980). A Framework For A Cognitive Theory Of Writing, Editör L. W. Gregg & E. Steinberg, Cognitive Processes İn Writing: An İnterdisciplinary Approach (S. 51-72). Hillsdale, Nj: Lea.
- ÇAKIR, İ. (2010). "Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur?", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28(1), 165-176.
- HARRIS, J. (1993). Introducing Writing, Sullfork: Penguin.
- NORRISH, J. (1983). Language Learners and their Errors, London: Macmillan Press Limited.
- ÖZBAY, M. (2013). Anlama Teknikleri: II Dinleme Eğitimi, Ankara: Öncü Kitap.
- RAIMES, A. (1983). Tecniques İn Teaching Writing, Oxford: Oxford University Press.
- TİRYAKI, E. (2013). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi", Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(1), 38-44.
- VARDAR, B. (1998). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, İstanbul: ABC.